

Slovenski Pravnik.

Leto XXXI.

V Ljubljani, 15. februarja 1915.

Št. 2.

Vladni načrt tarife za nagrado konkurznih in poravnalnih upravnikov.

Z novim letom je po cesarski naredbi z dne 10. decembra 1914 št. 337 d. z. zadobil veljavo nov konkurzni red, ki je stopil na mesto zastarelega konkurznega reda iz leta 1868.

V koliko se bodo želje, katere ima trgovstvo, da se reši vsako konkurzno postopanje čimpreje in najbolj ugodno za upnike, z novim konkurznim redom izpolnile, pokaže prihodnjost.

Zakonodajstvo je bilo mnenja, da so največje hibe starega konkurznega reda te, da je bilo do sedaj vsako konkurzno postopanje počasno in da so bili z vsakim konkurzom združeni neprimerni stroški. Radi tega je novi konkurzni red dal upravniku mase mnogo večjo samostojnost pri upravi, omejil inženro upniškega odbora, nasprotno pa razširil delokrog konkurznega komisarja ter uveljavil določbe, po katerih naj se v bodoče določajo stroški uprave.

Odgovornost upravnika mase je pa po novem konkurznem redu veliko večja, kakor je bila doslej. Po določbi § 81 novega konkurznega reda mora upravnik uporabljati skrbnost, kakor jo zahteva predmet njegovega poslovanja ter se v ti določbi izrecno citira § 1299 o. d. z. Za svoje poslovanje je upravnik mase odgovoren vsem udeležencem, torej ne samo vsemu upništvu, ampak vsakemu posameznemu upniku, kakor tudi kridatarju. — Iz tega je razvidno, da nalaga že sama ta določba upravniku veliko večjo odgovornost, kakor je bilo to doslej, in da bode upravnik mase večkrat prisiljen zagovarjati svoje poslovanje nasproti raznim upnikom, ki ne bodo zadovoljni z rezultatom konkurza, kakor tudi nasproti kridatarju, kateri bode čisto pač lahko tiral upravnika v pravde, ne da bi pri tem riskiral niti pravnih stroškov.

Vprašanje je, če bode ta določba novega konkurznega reda ugodno vplivala na upravo.

Toda danes se nečemo pečati z dolžnostmi, katere ima po novem konkurznem redu upravnik mase, marveč le z določbami, ki govore o njegovi nagradi.

V tem pogledu določa novi konkurzni red v §-u 125, da mora upravnik mase predložiti ob koncu svojega poslovanja konkurznemu komisarju svoje zahtevke o povrnitvi gotovih izdatkov in o svoji nagradi. O tem odločuje konkurzni komisar, ko je zaslišal upniški odbor, ter se odločba vroči upravniku, kridatarju in vsem članom upniškega odbora. Vsakteri izmed navedenih ima pravico do rekurza na konkurzno sodišče, katero odločuje končno.

Novi konkurzni red prepoveduje vsakteri dogovor upravnika s kridatarjem ali z upniki o višini gotovih izdatkov, kakor tudi o nagradi za njegovo poslovanje.

Novi konkurzni red pa v nadaljnjem paragrafu še določuje, da se sme izdati z naredbo tarifa z določenimi nastavki za skupno upravnikovo plačilo. Pri sestavi te tarife naj bi se oziralo na vrednost mase, na uspeh, ki ga je dosegel upravnik za konkurzne upnike, in v katerem stanju postopanja se uprava konča.

Nadalje določa konkurzni red, da se sme od tarifnih postavk odstopiti le, ako je bilo poslovanje združeno z izrednim naporom, ako je bilo poslovanje izrednega obsega, ali ako je imelo poseben uspeh.

Justično ministrstvo je izdelalo prednačrt take naredbe, s katero naj bi se izdala tarifa za nagrado konkurznih in poravnalnih upravnikov. Le-ta prednačrt pa nikakor ne odgovarja niti interesom upništva, najmanj pa interesom odvetništva in navedenih upravnikov.

Nagrada upravnikov naj bi se po vladnem načrtu odmerila pavšalno po odstotkih. Ti naj bi se preračunali v slučaju, da se konkurz konča z razdelitvijo (§ 139 k. r.) ali s prisilno poravnavo (§ 157 k. r.) od svote, ki preostane za pokritje stroškov konkurznega postopanja (§ 46 št. I. k. r.) in za plačilo konkurznih terjatev (§ 50—53 k. r.); v slučaju pa, da se konkurz konča, ker je samo 1 konkurzni upnik, ali s privoljenjem upnikov (§ 166 ods. I in 167 k. r.), je preračunati odstotke od prodajne vrednosti.

Odstotki naj bi znašali do zneska 5000 K v slučaju § 139 k. r. 12%, v slučaju § 157 k. r. 9%, v drugih dveh slučajih pa

6% ter bi se potem nagrada zvišala pri večjih svotah in sicer od 5000 K do 10.000 K na 10% oziroma 7.5% in 5%, od 10.000 K do 20.000 K na 8% oziroma 6% in 4%, od zneska 20.000 K do 50.000 K na 6%, oziroma 4.5% in 3%, od zneska 50.000 K do 100.000 K na 4%, 3% in 2%, od zneska 100.000 K do 500.000 K na 3% oziroma 2.25% in 1.5%, nad 500.000 K po 2% oziroma 1.5% in 1%. Odstotki naj bi se preračunali stopoma.

Že določba sama, naj bi znašala nagrada upravnika manj, ako se konkurz konča po § 157 k. r., kakor če se konča po § 139 k. r., gotovo ni v interesu upništva. Nasprotno zahtevajo upravičeni interesi upništva, da je nagrada konkurznega upravnika ravno toliko, če se konkurz konča s prisilno poravnavo, kakor v slučaju, če se konča z razdelitvijo. Le v tem slučaju bode skušal upravnik delati na to, da konča konkurz s poravnavo, kar je gotovo na korist kreditarja in večinoma tudi vsega upništva.

Uvideti se pa mora tudi takoj, da so določbe načrta nove tarife same s seboj v protislovju in nekonsekventne.

Po § 1 načrta naj se nagrada preračuna v slučaju § 139 in 157 k. r. od svote, ki ostane za pokritje stroškov konkurznega postopanja in konkurznih upnikov, v slučaju § 166 odst. 1 in § 167 k. r. pa po prodajni vrednosti. Nikakor ni razumeti, zakaj naj bi se preračunavala upravniku nagrada od različnih svot, ter bi taka razlika bila sila krivična. — Posebno pri velikih konkurzih, pri katerih je razreševati najzamotanejša pravna vprašanja, zlasti pri velikih trgovskih konkurzih, pri konkurzih trgovskih družb, delniških družb itd., pri katerih skupna masa čisto dosega velike svote, se prav rado dogaja, da preostane za pokritje stroškov konkurznega postopanja in konkurznih terjatev samo mala svota, ker so večinoma kreditarjevi premoženjski predmeti obremenjeni s hipotekarnimi in zastavnimi terjatvami. Ti predmeti tvorijo posebno maso ter se morejo porabiti samo za plačilo zastavnih upnikov. Uprava posebnih mas bode pa najtežja naloga upravnikov. In vendar naj bi upravnik po vladnem načrtu za to svoje poslovanje ne dobil nobene nagrade. — Sicer določa § 4 načrta, da se sme za vnovčevanje in razdelitev posebnih mas upravniku priznati posebna nagrada, katera mora biti pa najmanj polovico manjša, kakor preje navedena pavšalna

nagrada za upravo konkurzne mase. Vendar je samo fakultativno določeno, da se sme upravniku za to njegovo poslovanje priznati posebna nagrada. Tudi se ne more razumeti, zakaj naj bi bila ta nagrada za polovico nižja, kakor pa ona za upravo in razdelitev konkurzne mase. Opozarjati moramo, da je pri velikih konkurzih industrijskih podjetij uprava, vnovčenje in razdelitev takih posebnih mas silno važno, odgovorno in zamudno poslovanje. Upravnik naj bi pa za to svoje delo dobil malenkostno odškodnino!

Iz tega je razvidno, da se mora upravniku nagrada, če se že misli, da se mora določiti po posebni tarifi in po odstotkih, vsekako preračunati po cenilni ali prodajni vrednosti skupne mase, v katero se mora vračunati tudi vrednost vseh posebnih mas.

Opravičeno bi pa bilo tudi, da se upravniku za upravo teh posebnih mas prizna še posebna nagrada v isti višini, kakor se določuje za upravo cele mase.

Načrt tarife določuje, naj bi se upravniku nagrada povišala za toliko odstotkov, za kolikor dobe pri razdelitvi upniki 3. razreda nad 25% svojih terjatev. Po tem načrtu naj bi se nagrada tudi povišala za polovico pod pogoji, kakor jih ima v mislih § 126 odst. 2 k. r., ako ne odgovarja povišanje po preje navedeni določbi njegovemu uspehu. Konkurzni red sam že v navedeni določbi izrecno pravi, naj se upravniku nagrada poviša, ako je poslovanje združeno s posebnim trudom, ako je izrednega obsega ali ima poseben uspeh. Vsled tega je popolnoma nepotrebno, da nova tarifa zopet za tak slučaj določuje posebno tarifo in je torej nameravana tarifa celo v protislovju z zakonitim konkurznim redom.

Po nameravani tarifi naj bi upravnik mase dobil poleg pavšalne nagrade tudi še stroške naknadno oglašanih terjatev, nadalje sodno odmerjene pravnice in izvršilne stroške v zadevah, ki jih vodi kot upravnik mase in kolikor jih od nasprotnikov v resnici izterja, sicer sme pa zahtevati povračilo gotovih izdatkov, posebno kolekov, pristojbin, voznin, poštnin itd., ne pa povračila pisnin in pisarniških stroškov. — Tudi ta določba § 3 načrta nove tarife je popolnoma nesprejemljiva in neutemeljena ter nikakor ni na korist upnikov.

V mislih imamo pred vsem izpodbojne pravde. Noben upravnik mase se ne bode spustil v količkaj dvomljive izpodbojne pravde, če ne bode imel gotovosti, da more izterjati pravdne in izvršilne stroške od nasprotnika, ako obveljajo določbe tarifnega načrta. Vendar so pa izpodbojne pravde velike važnosti ravno za konkurzne upnike, ker se ž njimi često dobe za konkurzno maso visoke vrednote. Upravniki mase naj bi po vladnem načrtu dobili za to svoje poslovanje edino-le tedaj odškodnino, ako bodo stroške mogli izterjati od nasprotnikov. Kateri upravnik mase naj izvojuje mnogokrat dvomljive izpodbojne pravde, s katerimi more pridobiti za konkurzno maso velike svote, ako nima gotovosti, da bode dobil tudi plačilo za to svoje delo, kajti s pavšalno nagrado, ki jo dobi za celo upravo mase, gotovo nikakor ni upravnik tudi še za te posle odškodovan?

Pomisliti je treba tudi, da bi moral upravnik mase, ako obvelja vladni načrt, izterjati kridatarjeve terjatve popolnoma na svoj riziko. Upravnik mase tudi ne bi imel pravice zahtevati povračila stroškov svojega substituta, marveč bi moral te stroške trpeti iz svojega, oziroma bi šli na račun pavšalne nagrade in to celo v slučajih, da se mora pravda voditi izven bivališča upravnika.

Recimo, da konkurzni upravnik izpodbija zastavno pravico upnika in teče pravda izven njegovega bivališča. Upravnik mase zmaga v pravdi in se meritornemu zahtevku ugoti, vendar pa ne more izterjati od nasprotnika, ki nima nobenega premoženja, pravnih in izvršilnih stroškov. Kljub temu naj bi pa upravnik mase imel pravico zahtevati samo povračilo gotovih izdatkov in naj bi moral intervenirati pri razpravah samo proti povračilu voznine in kolekov, ali pa plačati substitucijske stroške iz svojega.

Ako izpodbojne pravde ne prične, je odgovoren vsakemu posameznemu upniku, kakor tudi kridatarju po določilu § 80 k. r. — Za vse to svoje delo dobi pa edinole pavšalno nagrado, kakor jo določa vladni načrt, in ta znaša pri konkurzih, pri katerih preostane za konkurzne upnike razpoložljive mase samo 5000 K, celih 600 K in naj si znaša skupna masa, všteti še posebne, več milijonov.

Iz tega se razvidi, da vladni načrt nikakor ne odgovarja niti pravičnosti, niti interesom konkurznih upnikov, marveč se

mora zahtevati, da se v vladni načrt sprejme določba, po kateri ima upravnik mase vsekako dobiti povračilo pravnih in izvršilnih stroškov za pravne zadeve, katere vodi v svoji lastnosti kot konkurzni upravnik, ne oziraje se na to, ali more izterjati stroške od nasprotnika.

Navedena določba vladnega načrta spravi lahko vsakega konkurznega upravnika tudi v velike zagate. — V izpodbojni pravdi hoče nasprotnik priznati tožbeni zahtevek, toda samo proti temu, da se pravdni stroški pobotajo. Konkurzni upravnik je v neprijetnem položaju, da mora tirati pravdo do konca samo radi stroškov, ker sicer ne dobi za svoje delo nobenega povračila.

Še bolj neopravičena je določba § 7 vladnega načrta, po kateri so stroški pravnega zastopstva vračunjeni v pavšalni nagradi konkurznega upravnika, če le-ta ni odvetnik ali notar.

Že sedaj se v raznih konkurznih zadevah imenujejo upravniki, ki niso odvetniki ali notarji. Taki upravniki bi pa morali voditi vse pravde popolnoma na svojo odgovornost in na svojo nevarnost in sicer celo v slučajih, v katerih so po zakonitih določbah prisiljeni, svoje zastopstvo poveriti odvetniku. Menimo, da bi se težko našel konkurzni upravnik, ki bi hotel to nevarnost prevzeti. — Iz tega je razvidno, da je ta določba ne samo naperjena proti odvetniškemu stanu, marveč je tudi očitvidno v škodo vseh konkurznih upnikov. — Zahtevati se mora nasprotno, da se sprejme v tarifo določba, da ima konkurzni upravnik pravico zahtevati povračilo zastopniških stroškov, ako sam ni odvetnik ali notar, in da se ti stroški ne smejo vračunati v pristoječo mu pavšalno nagrado.

Vladni načrt določuje v § 6 nadalje, da se pavšalna nagrada konkurznega upravnika zmanjša za 10 oziroma 20 %, ako je upravnik odvetnik v bivališču, za katero velja odvetniška tarifa II. ali III. razreda in to tudi v slučaju, če upravnik mase ni odvetnik ali notar.

Tudi ta določba je popolnoma neopravičena, kajti upravnikovo poslovanje ostane isto, ali prebiva v kraju, za katerega velja odvetniška tarifa I. razreda, ali v kraju, v katerem veljajo določbe odvetniške tarife II. in III. razreda. Ta določba bi bila pa tem neopravičenejša tedaj, če je upravnik mase odvetnik ali notar, ker so režijski stroški odvetniških in notarskih pisaren

sedaj skoro povsod isti in so celo v nekaterih krajih, za katere veljajo sedaj določbe odvetniške tarife II. in III. razreda višji, kakor v onih, za katere velja tarifa I. razreda. Pomisliti je še posebno, da po veljavnem konkurznem redu odvetnik in notar niti ne moreta odkloniti konkurznega upravištva, razun iz tehtnih razlogov in to celo tedaj, ako bi odvetnik in notar vsled uprave imela občutno škodo.

Konečno določuje vladni načrt, naj dobiva poravnalni upravnik polovico pavšalne nagrade, ki pristojna konkurznemu upravniku v slučaju, da se konkurz konča s prisilno poravnavo. Tudi poslovanje poravnalnega upravnika je docela isto, kakor konkurznega upravnika in ni nobenega razloga, zakaj naj bi njegova nagrada znašala manj, kakor ona konkurznega upravnika.

O vladnem načrtu za nagrado konkurznih in poravnalnih upravnikov se bode v kratkem izjavila stalna delegacija avstrijskih odvetnikov in upamo, da se bode odločno uprla, da bi vladni načrt dobil zakonito veljavo.

P.

Iz pravosodne prakse.

A. Civilno pravo.

Spor o lastnini na pokopališču in mrtvašnici med župno cerkvijo in politično občino.

(Konec.)

Prizivu tožene občine je c. kr. okrožno sodišče v Celju s sodbo od 31. julija 1912 o. št. Bc 44/12 ugodilo in tožbeno zahtevo zavrnilo temeljem ponovljenega dokaza z listinami.

Razlogi.

Prvi sodnik je na podlagi listin, zlasti političnega akta D 10543/92 in izpovedb prič smatral za dokazano, da se je od naprave pokopališča in mrtvašnice t. j. od leta 1845. naprej tožnica vedno smatrala kot lastnica pokopališča in mrtvašnice.

Izpodbijana sodba navaja, da opira tožnica svoj tožbeni zahtevek na naslov priposestovanja in naslov nakupa, in povdarja,